

LUONNOS

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähkömarkkinalain 65 b §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki sähkömarkkinalain 65 b §:n muuttamiseksi. Lailla muutettaisiin markkinapohjaista loppukäyttäjän kuormanohjausta ja kuormanohjauspalvelujen käyttöönottoa koskevan säännöstä.

Esityksen pääasiallisena tavoitteena on turvata riittävä kuormanohjaustoiminnallisuuden toimeenpanoaika toimialalle.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan ennen 1.9.2026.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	4
3 Tavoitteet	4
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	5
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	5
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	5
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	6
6 Lausuntopalaute.....	6
7 Voimaantulo	6
8 Toimeenpano ja seuranta	6
9 Suhde muihin esityksiin.....	6
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys	6
LAKIEHDOTUS	8
Laki sähkömarkkinalain 65 b §:n muuttamisesta.....	8
LIITE	10
RINNAKKAISTEKSTI.....	10
Laki sähkömarkkinalain 65 b §:n muuttamisesta.....	10

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Laki sähkömarkkinalain muuttamisesta (201/2025) tuli voimaan 1.7.2025. Lailla 201/2025 sähkömarkkinalakiin (588/2013) lisätyssä 65 b §:ssä säädetään markkinapohjaisesta loppukäyttäjän kuormanohjauksesta sähkön jakeluverkossa. Petteri Orpon hallitusohjelman (7.1) mukaan poistetaan esteitä tarjota kuluttajille riittävän helppoja tapoja säästää rahaa kulutuksen ajoitus-automatiikalla. Lisäksi hallitusohjelmassa todetaan, että sähköverkonhaltijat veloitetaan asennuttamaan etäohjauksen mahdollisuus sähkölämmitteisiin kiinteistöihin ja tarjoamaan sen käyttö kuluttajien sekä heidän valtuuttamiensa joustosäästötarjoajien käyttöön.

Kuormanohjausrajapinnan toteuttaminen säädettiin sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön (Datahub) tehtäväksi. Muutoslain keskeisenä tavoitteena on ollut toimeenpanna työ- ja elinkeinoministeriön asettaman älyverkkotyöryhmän loppuraportissa esitetyt toimet, joiden tarkoituksena on mahdollistaa älykkään sähkömarkkinan kehittäminen siten, että asiakkaiden mahdollisuudet osallistua sähkömarkkinoille aktiivisina toimijoina paranevat ja että sähkön toimitusvarmuuden ylläpitoa voidaan edistää. Näihin toimiin sisältyi myös markkinapohjaisen loppukäyttäjän kuormanohjauksen käyttöönotto.

Sähkömarkkinalain 65 b §:n 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kuormanohjaustoiminnallisuuden toteuttamisesta ja sen edellyttämästä tiedonvaihdosta. Hallituksen esityksessä (HE 197/2024 vp) todetusti asetuksenantovaltuus koski teknisiä seikkoja, kuten kuormanohjausrajapinnan toimintaa. Kuormanohjausta koskeva asetustasoinen sääntely ehdotetaan lisättäväksi sähköntoimitusten selvityksestä ja mittauksesta annettuun valtioneuvoston asetukseen (767/2021, jäljempänä *mittausasetus*).

Muutoslain markkinapohjaista loppukäyttäjän kuormanohjausta sähkön jakeluverkossa koskevat säännökset säädettiin kuitenkin tulemaan voimaan vasta 1.9.2026. Voimaantuloajankohdan määrittelyllä on pyritty varmistamaan, että kuormanohjaustoiminnan toteuttamista koskevat lakia alemman asteinen sääntely ehditään valmistella ennen pykälän soveltamisen alkamista. Asetuksen valmistelun viivästyminen on kuitenkin aiheuttanut epävarmuutta 65 b §:n edellyttämien teknisten vaatimusten osalta, mikä on vaikeuttanut toimialan mahdollisuuksia ryhtyä pykälän täysmääräisen soveltamisen edellyttämiin toimenpiteisiin laissa nyt säädettyssä aikataulussa. Tästä syystä on tarpeen muuttaa sähkömarkkinalain 65 b §:n 1 ja 2 momentteja, varmistaen markkinatoimijoille riittävä siirtymäaika toteuttaa pykälän noudattamiseksi välttämättömät tekniset ja toiminnalliset muutokset.

Hallituksen esitys on valmisteltu virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä. Valmistelun aikana on huomioitu markkinatoimijoilta sähköntoimitusten selvityksestä ja mittauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (*mittausasetus*) muutosehdotukseen saatu lausuntopalaute (Dn VN/11280/2025).

Hallituksen esityksen luonnos oli lausuntokierroksella x.x-x.x.2026. Lausuntoajan normaalia lyhempi kesto perustui esitettyjen muutosten vähäiseen määrään sekä niiden rajalliseen sisältöön. Lisäksi markkinatoimijoita pyydettiin jo hanketta VN/11280/2025 koskeneen lausuntokierroksen aikana esittämään aikatauluarvio markkinapohjaisen kuormanohjauksen teknisestä toteutettavuudesta. Lausuntoa pyydettiin yhteensä x taholta, minkä lisäksi kaikilla halukkailla oli mahdollisuus antaa lausuntonsa Lausuntopalvelu-fi –palvelussa.

Esitystä koskevat asiakirjat ovat saatavilla osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella [TEM124:00/2025](https://valtioneuvosto.fi/hankkeet).

Sähkömarkkinalainsäädäntö kuuluu Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 22 kohdan nojalla maakunnan toimivaltaan. Maakunna sähkömarkkinoita sääntelee maakuntalaki 102/2015 (landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av rikslagstiftning om elmarknad).

2 Nykytila ja sen arviointi

Sähkömarkkinalain muuttamisesta annetun lakia koskeneen hallituksen esityksen (HE 197/2024 vp) 2.4 luvussa on kuvattu markkinapohjaisen loppukäyttäjän kuormanohjauksen sääntelyn nykytilaa sekä arvioitu sääntelyn vaikutuksia. Kyseisen sääntelyn tarkoituksena on mahdollistaa siirtymä jakeluverkonhaltijan toteuttamasta kuormanohjauksesta markkinaehtoiseen toimintamalliin, jossa joustopalveluntarjoajien muodostamat kuormanohjaussanomien välitetään jakeluverkonhaltijan toteutettavaksi kuormanohjausrajapinnan kautta. Kuormanohjausrajapinnalla tarkoitetaan teknistä alustaa, jonka keskeisenä tehtävänä on mahdollistaa sanomaliikenne markkinatoimijoiden ja jakeluverkonhaltijoiden välillä.

Kuormanohjausrajapinnan ylläpito on sähkömarkkinalain 49 a §:n 1 momentin 9 kohdassa säädetty Datahubin tehtäväksi. Mittausasetuksen muutosluonnokseen saadun lausuntopalautteen yhteydessä Fingrid Datahub Oy on ilmoittanut, että järjestelmätoimittajien ja markkinaosapuolten testausjakso ja sertifiointi Datahub 2.7 -versioon käynnistyisi toukokuussa 2026 ja päättyisi elokuussa 2026. Tämä tarkoittaa sitä, että kuormanohjausrajapinnan lopullinen yksityiskohtainen tekninen määrittely olisi markkinaosapuolten käytettävissä vain noin kuukautta ennen markkinapohjaisen kuormanohjauksen nykyistä laissa säädettyä käyttöönottoajankohtaa.

Vasta tämän jälkeen jakeluverkonhaltijat ja muut markkinatoimijat voivat viimeistellä tarvittavien muutosten toteuttamisen omiin tietojärjestelmiin. Järjestelmäkehitys edellyttää markkinatoimijoilta merkittävää valmistelua, laaja-alaisia järjestelmämuutoksia sekä kattavaa testausta. Vaikka kuormanohjausrajapinnan tekninen määrittely ja siihen liittyvä kehitystyö ovat toimialalla jo käynnistyneet, kehitys on arvioitu hitaaksi muun muassa muutosten laajuuden ja yhteentoimivuusvaatimusten vuoksi.

Huolellisen testauksen ja käyttöönottovalmiuden turvaamiseksi markkinapohjaista kuormanohjausta koskevan sääntelyn käyttöönottoa on tarpeen porrastaa siten, että täysimääräinen käyttöönotto on mahdollista kaikille toimijoille 1.6.2027 mennessä. Tämä mahdollistaisi sen, että markkinatoimijat voivat toteuttaa ja validoida tarvittavat muutokset ilman kohtuutonta aikataulupainetta sekä varmistaa järjestelmien luotettavan käyttöönoton.

3 Tavoitteet

Sähkömarkkinalain 65 b §:n 1 ja 2 momentin muuttamisen tavoitteena on varata riittävä aika mittausasetuksen säännösmuutosten valmistelulle sekä markkinatoimijoiden järjestelmäkehitykselle.

Pykälän 1 ja 2 momentin lisätyllä porrastetulla käyttöönottoajankohdalla varmistetaan, että toimijat ehtivät varautua muutoksiin asianmukaisesti ja toteuttaa kuormanohjausrajapinnan käyttöönoton edellyttämät toimenpiteet hallitusti, johdonmukaisesti sekä ilman kohtuutonta aikataulupainetta. Tämä on tarpeen kuormanohjausrajapinnan luotettavan käyttöönoton sekä toimivuuden ja tiedonvaihdon laadun turvaamiseksi.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki sähkömarkkinalain 65 b §:n muuttamisesta siten, että lain pykälän 1 ja 2 momentteihin lisättäisiin nimenomainen säännös siitä, mihin mennessä markkinapohjainen kuormanohjaus on viimeistään järjestettävä. Käyttöönottoajan lisääminen mahdollistaa mittausasetuksen muutoksen valmistumisen ennen kuormanohjausrajapinnan soveltamisen alkamista.

Pykälän porrastetun käyttöönottoajankohdan ajoitus 10 kk päähän aiemmasta määräajasta on arvioitu riittäväksi mittausasetuksen muutosehdotukseen saadun lausuntopalautteen perusteella. Tältä osin on lisäksi huomattava, että mittausasetuksen muutos on jo valmisteilla.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Markkinapohjaisen kuormanohjauksen vaikutuksia kotitalouksiin, yrityksiin, kilpailuun ja ympäristöön sekä yleisiä yhteiskunnallisia vaikutuksia on arvioitu hallituksen esityksessä HE 197/2024 vp (s. 30–32, 37–38 ja 41–44).

Porrastetulla käyttöönotolla varmistetaan, että asetuksessa tarkemmin säädettävä kuormanohjausrajapinta voidaan valmistella ja toteuttaa hyvissä ajoin ennen pykälän täysimääräisen soveltamisen alkamista. Toimijoille jää tällöin riittävästi aikaa toteuttaa ja testata järjestelmämuutokset, kouluttaa henkilöstönsä sekä varmistaa tiedonvaihdon oikeellisuus. Pykälän porrastettu käyttöönotto tukee myös valtakunnallisesti yhtenäisen toimintamallin muodostamista, mikä on olennainen edellytys kustannustehokkaalle ja tasapuoliselle markkinatoiminnalle.

Alla olevat kappaleet tiivistävät yllä mainitun hallituksen esityksen (HE 197/2024 vp) pääkohdat.

Markkinaehtoiset ohjausvaihtoehdot arvioidaan laajentavan asiakkaiden mahdollisuuksia hankkia heidän tarpeitaan vastaavia kulutusjoustopalveluja sekä parantavan heidän vaikutusmahdollisuuksiaan sähkökustannuksiin. Kysynnän kasvu voisi osaltaan johtaa joustopalveluiden hintatason alentumiseen. Uuden teknologian mahdollistamat lähes reaaliaikaiset ohjaukset voivat tehostaa kulutusjoustopon hyödyntämistä, mutta tällaisten järjestelmien käyttöönotto edellyttää asiakkaalta lisäinvestointeja.

Siirtyminen älymittareihin perustuvaan markkinapohjaiseen kuormanohjaukseen vaatii asiakkailta aktiivisuutta ja perehtymistä. Muutoksen myötä asiakkaat kuitenkin säilyisivät automaattisesti jakeluverkonhaltijan kuormanohjauksen piirissä ilman erillistä aktivointia, jolloin myös passiiviset asiakkaat hyötyisivät nykyisestä kuormanohjauksesta. On lisäksi huomioitava, että etäluettavan mittarin kautta tehtävän kuormanohjauksen ohella kuluttajilla on muitakin vaihtoehtoja, kuten pilvipohjaiset laiteohjaukset ja taloautomaatiojärjestelmät.

Mikäli kuormanohjausrajapinta otetaan käyttöön 1.9.2026 mennessä, kaikissa asetuksen edellyttämissä sähkönkäyttöpaikoissa ei vielä tuolloin ole uusia etämittauslaitteita, vaikka tunti- ja varttimittareiden ohjaus on jo paikoin mahdollista. Uusien etämittareiden käyttöönotto etenee vaiheittain, ja valtaosa laitteistoista arvioidaan asennettavan vuoteen 2028 mennessä varttimittausvelvoitteen sekä nykyisten mittareiden käyttöiän päättymisen vuoksi. Asetuksen mukaan etämittauslaitteisto ei ole pakollinen kaikkein pienimmissä käyttöpaikoissa.

Uusissa etämittareissa tulee pääsääntöisesti olla kuormanohjausrele, mutta vaatimus ei koske suurempia kuin 3×63 ampeerin pääsulakkeilla varustettuja käyttöpaikkoja eikä rakennuksia, joissa mittarit sijaitsevat erillään huoneistoista. Käytännössä vaatimus kohdistuu omakoti- ja paritaloihin sekä vapaa-ajan asuntoihin. Suuremmissa kohteissa kuormanohjaus toteutetaan yleensä muilla automaatiojärjestelmillä, ja rivi- ja kerrostalot rajautuvat pääosin releohjauksen ulkopuolelle.

Ehdotetun markkinapohjaisen kuormanohjauksen euromääräisiä vaikutuksia on vaikea arvioida täsmällisesti, koska vaikutukset riippuvat yksittäisten käyttäjien kuormien koosta ja tyypistä sekä palveluntarjoajakohtaisista toteutusmalleista ja sopimuksista. Älyverkkotyöryhmän selvityksen mukaan kuormanohjauksen kannattavuus määräytyy erityisesti rajapinnan kustannusten ja asiakaskohtaisten hyötyjen perusteella. Selvityksessä (vuoden 2016 sähköhinnoilla) asiakashyötyjen arvioitiin olevan noin 20–30 euroa vuodessa, ja hyötyjen todettiin ylittävän kustannukset myös kustannusten kasvaessa merkittävästi. Koska sähkön hinnanvaihtelut ovat viime vuosina olleet moninkertaisia vuoteen 2016 verrattuna, asiakashyötyjen arvioidaan nykyisillä hinnoilla olevan selvästi selvityksessä esitettyä suuremmat.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Lain 201/2025 65 b §:n 1 ja 2 momentit voisivat vaihtoehtoisesti olla muuttamatta. Tällöin kaikilla toimijoilla ei kuitenkaan olisi riittävää aikaa toteuttaa vaadittuja muutosta.

Esityksessä on päädytty ehdottamaan porrastettu käyttöönotto sidosryhmien palautteen perusteella. Porrastettu käyttöönotto markkinapohjaisen kuormanohjauksen järjestämiselle helpottaisi toimijoiden järjestämistä, tietojärjestelmämuutosten tekemistä, mutta viivästyttäisi toisaalta kuormanohjauspalveluiden käyttöönottoa.

6 Lausuntopalaute

Hallituksen esityksen luonnoksesta järjestettiin lausuntokierros x.–x.2026. Lausuntoa pyydettiin yhteensä x taholta, minkä lisäksi kaikilla halukkailla oli mahdollisuus antaa lausuntonsa Lausunto-fi -palvelussa. Lausuntoja saatiin yhteensä x kappaletta.

Kappaletta täydennetään lausuntokierroksen jälkeen.

7 Voimaantulo

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan ennen 1.9.2026.

8 Toimeenpano ja seuranta

Sähkömarkkinalain toimeenpanon vaikutuksia seurataan työ- ja elinkeinoministeriössä.

9 Suhde muihin esityksiin

Eduskunnan käsittelyssä ei ole muita esityksiä, jotka olisivat riippuvaisia tästä esityksestä tai päinvastoin.

10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Markkinapohjaisen loppukäyttäjän kuormanohjauksen suhdetta perustuslakiin on arvioitu hallituksen esityksessä HE 197/2024 vp.

Tällä esityksellä muutettaisiin sähkömarkkinalain 65 b §:n 1 ja 2 momenttia siten, että säännöksen porrastettu käyttöönotto mahdollistetaan. Lakiehdotuksella ei näin ollen katsota olevan ei vaikutuksia perusoikeuksien toteutumiselle. Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

sähkömarkkinalain 65 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sähkömarkkinalain (588/2013) 65 b §:n 1 ja 2 momentti, sellaisena kuin ne ovat laissa 201/2025, seuraavasti:

65 b §

Markkinapohjainen loppukäyttäjän kuormanohjaus jakeluverkossa

Loppukäyttäjä voi jakeluverkonhaltijan mahdollistettua markkinapohjaisen kuormanohjauksen järjestämisen ja jakeluverkon sähkönkäyttöpaikan teknisten edellytysten täytyessä valtuuttaa vähittäismyyjän tai muun sähkömarkkinoiden osapuolen antamaan käskyt kuormansa ohjaukseen sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön ylläpitämän kuormanohjausrajapinnan kautta. Valtuutus tehdään, muutetaan ja peruutetaan loppukäyttäjän ilmoituksella sähkökaupan keskitettyyn tiedonvaihdon yksikköön. Kuormanohjauspalvelusta sopiminen loppukäyttäjän ja markkinapohjaisen kuormanohjauspalvelun tarjoajan välillä ei edellytä jakeluverkonhaltijan, loppukäyttäjän vähittäismyyjän tai muun sähkömarkkinoiden osapuolen suostumus.

Jakeluverkonhaltijan on mahdollistettava 1 kesäkuuta 2027 mennessä loppukäyttäjän 1 momentin mukaisesti valtuuttamalle sähkömarkkinoiden osapuolelle markkinaperusteisen kuormanohjauksen järjestämiseksi pääsy loppukäyttäjän etämittauslaitteiston kuormanohjausreleen ohjaukseen. Jakeluverkonhaltijan on mahdollistettava loppukäyttäjän kuormien ja laitteiden liittäminen kuormanohjausreleeseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Etunimi Sukunimi

..ministeri Etunimi Sukunimi

Laki

sähkömarkkinalain 65 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sähkömarkkinalain (588/2013) 65 b §:n 1 ja 2 momentti, sellaisena kuin ne ovat
laissa 201/2025, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

65 b §

Markkinapohjainen loppukäyttäjän kuormanohjaus jakeluverkossa

Loppukäyttäjä voi jakeluverkon sähkönkäyttöpaikan teknisten edellytysten täytyessä valtuuttaa vähittäismyyjän tai muun sähkömarkkinoiden osapuolen antamaan käskyt kuormansa ohjaukseen sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön ylläpitämän kuormanohjausrajapinnan kautta. Valtuutus tehdään, muutetaan ja peruutetaan loppukäyttäjän ilmoituksella sähkökaupan keskitettyyn tiedonvaihdon yksikköön. Kuormanohjauspalvelusta sopiminen loppukäyttäjän ja markkinapohjaisen kuormanohjauspalvelun tarjoajan välillä ei edellytä jakeluverkonhaltijan, loppukäyttäjän vähittäismyyjän tai muun sähkömarkkinoiden osapuolen suostumus.

Jakeluverkonhaltijan on mahdollistettava loppukäyttäjän 1 momentin mukaisesti valtuuttamalle sähkömarkkinoiden osapuolelle markkinaperusteisen kuormanohjauksen järjestämiseksi pääsy loppukäyttäjän etämittauslaitteiston kuormanohjausreleen ohjaukseen. Jakeluverkonhaltijan on mahdollistettava loppukäyttäjän kuormien ja laitteiden liittäminen kuormanohjausreleeseen.

65 b §

Markkinapohjainen loppukäyttäjän kuormanohjaus jakeluverkossa

Loppukäyttäjä voi *jakeluverkonhaltijan mahdollistettua markkinapohjaisen kuormanohjauksen järjestämisen ja* jakeluverkon sähkönkäyttöpaikan teknisten edellytysten täytyessä valtuuttaa vähittäismyyjän tai muun sähkömarkkinoiden osapuolen antamaan käskyt kuormansa ohjaukseen sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön ylläpitämän kuormanohjausrajapinnan kautta. Valtuutus tehdään, muutetaan ja peruutetaan loppukäyttäjän ilmoituksella sähkökaupan keskitettyyn tiedonvaihdon yksikköön. Kuormanohjauspalvelusta sopiminen loppukäyttäjän ja markkinapohjaisen kuormanohjauspalvelun tarjoajan välillä ei edellytä jakeluverkonhaltijan, loppukäyttäjän vähittäismyyjän tai muun sähkömarkkinoiden osapuolen suostumus.

Jakeluverkonhaltijan on mahdollistettava *1 kesäkuuta 2027 mennessä* loppukäyttäjän 1 momentin mukaisesti valtuuttamalle sähkömarkkinoiden osapuolelle markkinaperusteisen kuormanohjauksen järjestämiseksi pääsy loppukäyttäjän etämittauslaitteiston kuormanohjausreleen ohjaukseen. Jakeluverkonhaltijan on mahdollistettava loppukäyttäjän kuormien ja laitteiden liittäminen kuormanohjausreleeseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
